

Večernik

Leto V. (XII.), štev. 78

Maribor, sreda 8. aprila 1931

»JUTRA«

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Vredn. mesečno prejemam v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prašernova ulica št. 4

Težka aretacija Mohorkovega sokrivca

Ludovik Hriberski, ki je skupno z Mohorkom izvršil velikonočni pokol v Jelovcu, je bil včeraj aretiran v Lučanah v Avstriji — Dramatični prizori med aretacijo — Lep uspeh mariborske policije

Maribor, 8. aprila.

Italijanska emigracija in naša manjšina v kraljevini Italiji

Zmaga fašizma v Italiji ni zadela težko samo Slovence in Hrvatov na Primorskem, ampak tudi vse one Italijane po vsej kraljevini, ki so ostali zvesti svojim prejšnjim političnim smerem in se niso hoteli vpisati v fašije. Manj pogumni in manj eksponirani so se navidezno vdali, potuhneli in ostali doma, drugi pa so pobegnili preko meje in tako stvorili sedanjo italijansko politično emigracijo, slično ruski, ki šteje že mnogo stotisoče, celo milijone. Največ teh emigrantov je v Franciji, kjer so ustanovili svoje politične dnevnike, tednike in revije, svoja založništva, nešteta društva itd. Središče vse njihove aktivnosti je Pariz, zelo agilni pa so italijanski politični emigranti tudi v Bruslju in v Ženevi, naposled pa se v Severni in v Južni Ameriki.

Po svojem strankarskem pripadnosti so italijanski politični emigranti delijo na razne skupine, kakor socialiste, komuniste, liberalce, popolare itd., najmočnejši pa so socialisti. Kljub temu pa jih vse brez razlike družijo ena težnja: delovati na zrušenju fašizma in zopetni uvedbi demokracije. Zato so tudi njihove aktivnosti več ali manj skupne, posebno pa je skupna propaganda v svetu in v Italiji proti fašizmu. Kljub vsej čuječnosti fašistov spravljajo v Italijo velike množice raznih tiskovin, brošur, letakov, časnikov itd., ki se potem tajno širijo od osebe do osebe. Njihovo delo pa so naposled tudi razni atentati v Italiji in drugod.

Kot sovražniki fašizma so že zgodaj iskali stikov z nemško, slovensko in hrvaško narodno manjšino, da bi z njeno pomočjo ojačili svojo akcijo. Zato tudi v svojem časopisu precej skrbno zasledujejo vsa fašistovska nasilja na Primorskem in jih beležijo. Znano je n. pr. s kakšno vnemo so se zavzeli za obtožbe v znanem tržaškem procesu in še poprej za Gortana. Da je o tem zvedel ves kulturni svet, je bila v glavnem njihova zasluga. Prav tako so se zavzeli za našo manjšino tudi sedaj, ko so fašisti pričeli preganjati duhovščino. V tem oziru so tedaj neka pomožna akcija za borbo v svetu proti zatiranju Slovencev, Hrvatov in Nemcev v Italiji. Kljub vsemu temu pa še do danes niso jasno precizirali svojega stališča do manjšinskega problema in še niso povedali, kako bi z našo manjšino postopali oni, ako bi slučajno postali politični dediči fašistov. Znane so nam doslej samo kratke, slučajnostne in neobvezne izjave posameznih voditeljev in glasil teh italijanskih političnih emigrantov, te izjave pa si v marsičem nasprotujejo.

Zaradi vsega tega so tudi naša mnenja o njih precej deljena. Med tem, ko pričakujejo nekateri od njih zelo mnogo, so drugi trdno prepričani, da bi v slučaju padca fašizma tudi sedanji emigranti nadaljevali to raznarodovalno de-

lo. Za nedolžnimi petimi žrtvami pretresljive velikonočne tragedije v Jelovcu pri Kamnici so se zaprla groba vrata, Rudolf Mohorko, pravi izrodek človeške družbe, pa je bil včeraj, ob 3. popoldne, izročen v zapore tukajšnjega okrožnega sodišča, kjer vodi nadaljnjo preiskavo preiskovalni sodnik g. dr. Grmovšek. Morilca je privedla močna orožniška eskorta, obstoječa iz 10 mož z nasajenimi bajoneti, za red po ulicah, kjer je šel sprevod, pa je skrbela policija. Razjarjenje občinstva je bilo silno in bi zločinca gotovo linčali, da ni imel tako varnega in močnega spremstva. Mohorko je šel ves čas zelo ponosito, kakor da bi izvršil bogve kako junaško delo. Niti najmanjšega strahu ali kesanja ni bilo videti na njegovem obrazu. Na hlačah in suknjiču je bilo še videti krvave madeže.

O njegovi aretaciji smo zvedeli sledeče

popolnoma nove in izredno zanimive podatke:

V naši redakciji se je zgledil davi posestnik g. Alojz Rečnik iz Rač, ki je poročen z Lobnikovo hčerko Elizabeto iz Orehove vasi in je na velikonočni ponedeljek pomagal v Lobnikovi gostilni. Pripovedoval je:

»Rudolf Mohorko je prišel na velikonočni ponedeljek okrog 6. zvečer v gostilno Lobnik v Orehovi vasi v spremstvu poštnega uslužbenca Antona Železingerja iz Prevalj in njegovega brata. Čim so vsi trije prestopili prag, sem v Mohorku takoj spoznal človeka, ki je bil svojočasno soudeležen pri roparskem napadu v Devici Mariji v Puščavi, ne da bi že vedel, kaj se je med tem zgodilo v Jelovcu pri Kamnici. Naročili so najprej tri steklenice piva, spili potem dva in pol litra vina in še dve steklenici piva ter pojedli 6 kuhanih jajc. Mohorko je obenem naročil še 15 sirovih jajc, ki jih je potem vzel tudi s seboj. Na skrivaj sem svoji ženi Elizabeti povedal, da sem spoznal Mohorka, nakar je žena takoj odšla na orožniško postajo v Račah, da obvesti o dogodku orožnike. Mohorko se je ves čas obnašal precej

sumljivo. To je opazila kasneje tudi moja žena. Ko je namreč spravljala kure spat, je Mohorko tako sumljivo gledal, da se je celo izrazila, da misli morda še kaj ukrasti. Med tem sem postajal na Mohorka vedno bolj pozoren. Vedel sem, da je l. 1918 stanoval s svojo materjo v Račah in sem ga zato vprašal, ali je bil kedaj na stanovanju v Račah, kar pa je Mohorko odločno zanikal. Vide-lo pa se mu je pri tem na obrazu, da se je tega vprašanja

močno ustrašil.

Gostje so se mudili v Lobnikovi gostilni približno poldrugo uro, ves račun pa je plačal Mohorko. Da mi ne uide, sem šel okrog pol osmih zvečer še na železniško postajo vprašati, ali orožniki kmalu pridejo ali ne. Za časa moje odsotnosti pa je Mohorko z Železingerjevim mlajšim bratom že

odšel proti Slivnici.

jaz pa po progi orožnikoma Hiršu in Ramšaku nasproti, ki sta se peljala na kolesih. Ramšak mi je takoj odstopil svoje kolo, nakar sva se s Hiršem odpeljala proti Slivnici. Potoma sem srečal posestniškega sina Klasinca iz Hotinje vasi. Vzel sem mu kolo in Ramšaku vrnil njegovo kolo. Odšel sem nato naprej, orožnika Hirš in Ramšak pa za menoj. Rekel sem jima samo: Kadar bom Mohorka in Železingerja srečal, tedaj se bom obrnil proti vama in samo rekel:

Ta dva sta.

To naj vama bo znamenje, da izvršita aretacijo. Tako smo kmalu prišli pred gostilno Falež in dohiteli zločinca. Stopil sem takoj pred njega in rekel orožnikoma: Ta dva! Orožnika Ramšak in Hirš sta v istem hipu že zgrabila Mohorka in ga zvezala. Železinger, ki sploh ni vedel, v družbi kako nevarnega zločinca se je nahajal, pa je odšel svojo pot. Med tem so se pripeljali iz Maribora tudi že orožniški kapetan g. Džemidžić z orožniki in predstojnik policije g. nadsvetnik Keršovan. Kapetan Džemidžić je prevzel zločinca in ga odvedel v Maribor. Da je prišel Mohorko tako naglo v roke pravice, je torej predvsem moja zasluga.

Morilčev olinzem.

Mohorko je bil ves čas zasliševanja na orožniški postaji v Mariboru silno ciničen. Nikake potrnosti ni bilo opaziti na njem, še manj, da bi se kesal svojega strašnega dejanja. Pač pa je pod težkim bremenom neovrgljivih dokazov kmalu klonil na vsej črti, priznal svoje razbojništvo v celoti in povedal celo tudi svoje stare grehe, radi katerih so ga naše oblasti zasledovale že cel dve leti. Najbolj zanimiva pa je bila vsekakor njegova izjava, da pri velikonočnem pokolu v Jelovcu ni bil sam, temveč, da je

imel tudi sokrivca,

ki pa je po zločinu pobegnil v Avstrijo. Bil je to delavec Hriberski, ki je pobil dve žrtvi, sam pa ima na vesti ostale tri. Z njim je tudi delil ugrabljeni denar. Dasi je Mohorkov izgovor oziroma zagovor izgledal precej neverjeten, vendar so varnostne oblasti vršile preiskavo tudi v tem pogledu in se je res prav kmalu pokazalo, da je

Mohorko govoril resnico.

Velikonočnega klanja v Jelovcu sta se dejanski udeležila dva zločinca: Mohorko in Hriberski. Tudi drugi morilec je že aretiran in leži sedaj v bolnici v Gradcu. O tem senzacionalnem dogodku, ki bo v kratkem podal popolnoma jasno sliko razvoja in poteka velike tragedije v Dobajevi hiši, poročamo obširno na drugem mestu.

Kako divjaško sta morila Mohorko in Hriberski

Dobajevo rodbino na Jelovcu, je pokazala obdukcija, ki so jo izvršili zdravniki v ponedeljek v mrtvašnici v Kamnici. Obdukcija je ugotovila:

Dobajeve sestra Kunigunda

je imela 3 z najhujšo silo prizadane rane s sekiro, vse smrtonosne; eno 6 cm dolgo, 2 in pol cm široko in 6 cm globoko na desni strani obraza tik pod desnimi očesom; drugo 12 cm dolgo in 6 cm široko na levi strani lobanje s prebito kostjo in vidnimi možgani; tretjo 7 cm dolgo in pol cm široko rano od desnega očesa do desnega zgornjega uhlja.

Hčerka Terezija

je imela 5 težkih ran, vse s sekiro, a močjo prizadane, vsako za sebe smrtonosno; eno na levi strani temepa, 7 cm dolo in 2 cm široko; drugo 8 cm dolgo od levega očesa do gornjega dela levega uhlja; tretjo pravokotno na prejšnjo nad zunanjim levim očesnim kotom do levega uhlja, 8 cm dolgo; četrto v zatilju na levi strani, 8 cm dolgo in 3 cm široko; in peto nad poprej navedeno, 5 cm dolgo in pol cm široko. V vseh slučajih so bili vidni možgani.

Hčerka Alojzija

je bila najbolj strašno razmesarijena. Imela je nič manj kot 9 ran; eno na levi strani čelnice, drugo v isti višini na desni strani, tretjo na desni strani obraza pred uhljem, četrto na levi strani lobanje, peto tik pod levim očesom, šesto za dva prsta nižje (obe po 8 cm dolgi in

lo med našimi rojaki in dasi bi radi verjeli nasprotno, moramo vendar prej pritrčiti drugim kakor prvim. Povod za to nam daje temeljna mentaliteta in miselnost italijanskega naroda obče, ki je zelo različna od naše slovenske in sploh slovanske. Glavno njeno obilježje napram narodnostnemu problemu pa je polnomanjše narodnosti v smislu istovetnosti z državljanstvom. Tudi za največje italijanske liberalce in celo internacionaliste velja vsakdo, ki je italijanski državljan, za Italijana, za Italijana slovenskega, hrvaškega ali nemškega rodu.

Vendar je skoraj gotovo, da bi sedanji emigranti in sploh italijanski nasprotniki fašizma zavzeli v slučaju zmage napram narodnim manjšinam drugačno stališče kakor ga zavzamejo fašisti. Likni-

li bi vsa nasilja in morda dali tudi nekaj pravic, toda kakšnih in koliko, je zelo težko reči. Tega, kar so fašisti v borbi proti Slovincem, Hrvatom in Nemcem pozitivnega dosegli v korist italijanstva, najbrže tudi oni ne bi hoteli žrtvovati. Lahko pa bi se tudi zgodilo, da bi s spremenjeno taktiko, s prijaznostjo in prizanesljivostjo napram našim ljudem postali za ohranitev našega življa še mnogo bolj nevarni kakor so nasilni in vsled tega odbijajoči fašisti. Po vsem tem bi tedaj bilo popolnoma napačno staviti nanje prevelike upe in nade. Italijan je Italijan, pa naj bo že pripadnik te ali one politične smeri. Našim ljudem je prijazen samo dotlej, dokler jih rabi, ko mu niso več potrebni, pozabi prav tako na usluge kakor na dane obljube.

3 cm široki), sedmo pod dolnim robom spodnje čeljusti na levi, osmo na levi rami, deveto na zunanji spodnji strani leve nadlehtnice. Vseh prvih sedem ran je bilo prizadanih z veliko silo, četrta, peta in šesta so bile vsaka zase smrtonosne.

Kmet Alojzij Dobaj

Sam je imel tri rane na glavi (eno desno nad usti, 8 cm dolgo in 3 in pol cm široko, drugo od desne preko ust, tretjo od leve preko ust, seveda zdrobljene zobe in zdrobljeno nosno kost), en udarec pa je zasekal na vratu 6 cm dolgo in 3 cm široko rano 5 cm globoko. Vse 4 rane so bile prizadane z veliko silo in vse so bile smrtonosne.

Rejenček Rajmund Gosak

Je imel pet ran: eno na čelu 8 cm dolgo in 2 cm široko z vidnimi možgani; drugo na zatilniku, tretjo na desni strani temena, četrto preko nosa, ki je bil zdrobljen, peto na prsih. Vse z veliko silo in zlasti prve tri smrtonosne.

Obdukcija je ugotovila, da je pri vseh žrtvah nastopila smrt trenutno in da bi

bila vsaka zdravniška pomoč brezuspešna.

Rudolf Mohorko

Je rodom iz Maribora, pristojen pa je v Hajdino pri Ptuj in je 25 let star. Je nezakonski sin in je živel v dečjih letih deloma pri svoji materi, delavki Uršuli, deloma pri svoji teti. Že v rani mladosti je zašel vsled slabe vzgoje na slaba pota in potem od leta do leta bolj otopel. Polagoma so se pričeli razvijati v njem zločinski nagoni in je kmalu prišel v navskrižje z zakoni. Bil je že štirikrat predkaznovan radi vlomom in tatvine ter je odsedel dosedaj skupno že 25 mesecev in 14 dni težke ječe. Vojaški dolžnosti se je izognil z begom in ga zasleduje zato tudi vojaška oblast. Po umoru posestnika Kanclerja v Šobru pred dvema letoma je pobegnil v Avstrijo, pozneje pa se je zopet vrnil v Jugoslavijo in se potikal po raznih krajih, vendar tako spretno, da ga niso mogli izslediti. Več manjših tatvin je v zadnjem času izvršil tudi v Avstriji. Pri njem so našli od ukradenih 4400 Din samo še 1500 Din. Ostalo je vse zapravil.

S sabljo proti Hriberskemu

Ko je Mohorko včeraj pri zaslišanju izpovedal, da mu je pri pokolju in ropu v Jelovcu pomagal njegov prijatelj Ludvik Hriberski in da je odšel nazaj v Avstrijo, kjer se zadnja leta zadržuje, se je takoj popoldne odpeljal z avtobusom proti Sv. Juriju ob Pesnici policijski nadzornik g. Cajnko, tam prestopil avstrijsko mejo ter se odpeljal naprej v Lučane, kjer ga je že čakal avstrijski orožnik Gutmajer od lučanske postaje, ki je bila preko Špilja obveščena o Cajnkovem prihodu. Skupno sta šla nato

Iskat Hriberskega

v kraj, ki ga je navedel Mohorko. Vendar se je izkazalo, da Mohorkova krajevna navedba ni bila točna in tudi ni bil tam znan človek z imenom Hriberski. Pač pa je orožnik povedal, da je v občini Sulz, sodni okraj Lipnica, nastanjen pri viničarki Alojziji Weigel neki 26letni

Franc Žunec,

ki je iz Jugoslavije in se udeležuje tam kot delavec. Našla sta krog 6. zvečer dozdevnega Žuneca v vinogradu posestnika Jungbauerja. Ko ga je žandar poklical po imenu Žunec, je Hriberski prišel bližje. V hipu pa, ko je spoznal nadzornika Cajnka, kateri je imel z njim v Mariboru pred leti ponovno opravka in ki ga je seveda v hipu spoznal, da je res Hriberski,

Je hotel pobegniti.

Cajnko ga je zagrabil, a Hriberski se je hotel s silo iztrgati, ženske okrog so pa vriščale. Tedaj je orožnik Gutmajer potegnil sabljo in zamahnil z njo dvakrat po glavi Hriberskega ter ga težko ra-

nil, da se mu je vtila kri. Naložili so ga na voz in zapeljali k bližnjemu zdravniku, ki ga je obvezal, nato pa ga je eskorta avstrijskih orožnikov

odpeljala v graško bolnico deželne-ga sodišča,

odkoder bo po ozdravitvi izročen našim oblastim.

Pri zaslišanju je Hriberski

tajil vsakršno krivdo.

Trdi, da Mohorka sicer pozna, da pa ni bil z njim v Jelovcu, in navaja, da je tisto noč spal pri svoji ljubici Štefanijski Kos v Sulzu. Ta potrjuje sicer njegovo izpoved, vendar pa bodo oblasti vršile še nadaljnje poizvedbe glede verodostojnosti te trditve.

Viničarka Alojzija Weigel, pri kateri je Hriberski stanoval, je izpovedala, da je dozdevni Žunec — samo pod tem imenom so ga poznali tam vsi ljudje — bil odsoten od velike sobote ob 2. popoldne do velikonočne nedelje ob 12.

Ludvik Hriberski je doma iz Pregrade v Zagorju in je bil rojen 1. 1904. Živel je pa že dolga leta v Mariboru in je bil tesno prijatelj z Mohorkom. Ponovno je že bil

kaznovan radi vlovov in tatvin

in tudi zadnja leta so ga iskale naše oblasti radi več zločinov in tudi kot vojaškega begunca, pa je pred leti pobegnil in se od takrat skrival kot Franc Žunec v Avstriji. Njegova mati je glasom policijskega poročila iz 1. 1927 poročena z nekim človekom iz cirka in baje tudi sama potuje z nekim cirkusom.

Motnje v želodcu in črevesu, ščipanje v trebuhu, zastajanje v žilnem sistemu, razburjenost, nervoziteto, omotičnost, hude sanje, splošno slabost olajšamo, če popijemo vsak dan čašo »Franz Josefove« grenčice. Zdravniki svetovnega slovesa hvalijo izboren učinek, ki ga ima »Franz Josefova« voda v svoji lastnosti kot odvajajoče sredstvo zlasti pri močnokrvnih, korpulentnih osebah s satirijah in hemeroidalnimi bolnih. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

2 BUMKE-CARMANELLI

Kavarna 'Evropa'.

Smrtna kosa.

V Rogatcu je preminul na velikonočni ponedeljek v 82. letu starosti g. Franc Trafenik, oče znanega mariborskega restavraterja in kavarnarja, g. Frančeka Trafenika. Danes popoldne ga položijo na domačem pokopališču k večnemu počitku. — V Mariboru je preminul včeraj 10letni Milko Lipovšek, sin gostilničarja g. Antona Lipovška na Koroški cesti. Pogreb se bo vršil v četrtek ob 15. uri izpred mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju. — Včeraj je preminul dijak 1. letnika moškega učiteljskega g. Celestin Hauptman, star komaj 17 let. Pogreb bo v četrtek ob 15.30 izpred mrtvašnice na Pobrežju. Blag jim spomin, žalujočim naše sožalje!

Protestno zborovanje čevljarjev.

Včeraj 7. t. m. zvečer so pod predsedstvom združenega načelnika g. Krajerja zborovali mariborski čevljarji mojstri v dvorani pri Halbwidlu, ki so jo napolnili do zadnjega kotička. Zastopani so bili tudi čevljarji iz Celja, Konjice, Ljutomerja, Ormoža, Ptuja in Slov. Bistrice. Predmet razprav je bilo posvetovanje o položaju čevljarstva obrti v Dravski banovini po pripustitvi tvrde Batja. Porazno je na naše čevljarstvo rokodele vplivala vest, da je imenovana tvrda v naši in Savski banovini, ki ste bolj kakor katerakoli druga navezani na dobro razvito rokodelstvo, tako gladko dosegla svoje čevljarstvo popravilnice, med tem ko v drugih banovinah to ne gre in je še nedavno bila prisiljena v Sarajevu svojo popravilnico zapreti. Splošno so zborovalci izražali mnenje, da bi se inozemsko rokodelstvo ne smelo pripuščati v strokah, v katerih je že domačih producentov preveč, ker v teh strokah inozemska konkurenca v nobenem pogledu ne učinkuje koristno, ampak le ugonablja domače eksistence in ustvarja brezposelnost.

Zborovanju sta prisostvovala tajnik Zbornice za TOI dr. Pretnar in obrtnozadružni inspektor Založnik, ki sta raztolmačila zborovalcem zakonite predpise, na katere se naslanja v tem primeru postopek oblastev, in dajala nasvete za samopomoč. Izvoljena je bila tudi deputacija, ki je danes pod vodstvom g. dr. Pretnarja izročila g. mestnemu načelniku primerno predstavko.

Kako je s tekstilno indutrijjo v Mariboru?

Mariborska Jugoslovenska češkoslovaška liga se je že ponovno pečala s položajem tekstilne indutrije v Mariboru, ki je večinoma v rokah češkoslovaških državljanov. Da bo naša javnost to aktualno vprašanje poznala od vseh strani, zlasti pa ozadje in obseg carinske zaščite te indutrije, bo priredila JČ liga v petek, dne 10. aprila ob 20. uri v klubski sobi hotela »Orel« posebno predavanje priznanega gospodarskega strokovnjaka g. Filipa Uratnika, tajnika Delavske zbornice v Ljubljani, ki je eden najboljših poznavalcev položaja te indutrije. Vstop je vsakomur prost in so vabljeni zlasti oni, ki imajo opravka z gospodarskimi in obrtnimi zadevami, uradniki, intelektualci, kot gospodarski krogi. Začetek točno ob 20. uri, vhod skozi veliko dvorano hotela »Orel« v Slovenski ulici.

Baletni večer plastičnih in karakternih plesov bo v mariborskem gledališču v sredo, 15. t. m. Nastopila bosta priznana ruska plesalka Ksenija Gruntova ter prvak beograjskega baletnega ansambla Anatolij Žukovskij. Absolvirala bosta zelo zanimiv spored

KINO

Grajski:

Na splošno željo in radi ogromnega uspeha igramo GROOCK še do vključno četrtka. Od petka dalje 100% govoreči in zvočni vefilm v nemškem jeziku:

NJENO VELIČANSTVO LJUBAV.
Käthe von Nagy, Franc Lederer, Greil Theimer.

Union:

Samo do vključno četrtka:
POLKOVIK REDL
Od petka dalje:
LETALCI

100% govoreči in zvočni vefilm v nemškem jeziku o junakih nad oblaki.

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17. in 21. uri; ob nedeljah in praznikih ob 15., 17., 19. in 21. uri. Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

APOLLO KINO:

V soboto in nedeljo dvojni spored:
Na nočni straži. Leteči covboy.

Mariborsko gledališče

Sreda, 8. aprila ob 20. uri »Učlovečenje«, ab. A. Kuponi. Zadnjič.
Četrtek, 9. aprila ob 20. uri »Cirkuška princesa«, ab. B.

»Začarana žaba« je naslov pravljicne igre, ki se bo kot druga otroška predstava vprizorila v mariborskem gledališču. To igro, ki jo bodo predvajali s plesom, petjem in godbo je napisal hrvaški pisatelj Stjepan Širola, originalno glasbo je pa oskrbel dr. B. Širola. Premijera pravljice bo v kratkem. Režira H. Tomašič.

Koncert Brandl-tria bo v mariborskem gledališču v soboto, 18. t. m. Sloves tega tria je danes že vseobče priznan ter ne bodo Mariborčani opustili prilike, da v čim večjem številu posetijo ta koncert, ki bo nudil redke umetniške užitek. Trio bo nastopil s popolnoma novim sporedom, na kar že danes opozarjamo.

»Krekova mladina« v Mariboru igra v nedeljo 12. t. m. ob 20. (8.) uri v dvorani Zadr. gosp. banke Petrovičevu dramo: »Duše«. Ta drama je verna slika kmečkega življenja; v močni odrske sili in napetosti nam prikazuje spor v družini, ki popelje do katastrofe, na drugi strani pa zopet fino čustvovanje vsled česar je ljubezen kmečkega človeka do domače grude in vsega, česar je vreden in je del njega, tako močna in zdrava. Pred uprizoritvijo bo predavanje: »Zakaj silijo kmečki fantje in dekleta v mesto«. — »Krekova mladina« se zaveda, kako velik je za naše razmere in za naš čas problem kmetstva, zato pripravljajo to igro z veliko vnemo in ljubeznijo. Prva predstava bo v Mariboru naslednje na deželi. Vljudno vas vabimo in pridite!

Sreda Petek kabaretna večera Velika kavarna

Kmetijska podružnica za Maribor in okoliš

priredi na belo nedeljo, dne 12. t. m. v učni sobi vinarske in sadijske šole zelo koristno poučno predavanje o trsničarstvu in cepljenju trsa. Najprej bo govoril o tem predmetu profesor Franjo Vojsk, nato bo pa sledil praktični del, ki bo v rokah strokovnjaka gospoda Ivana Breganta. Podružnica dovoljuje pristop tudi nečlanom; opozarjamo zlasti mladino, da ne zamudi ugodne prilike.

Dežniki, usnjeni izdelki najceneje pri Faval, Gosposka 15, poleg Ilgerja.

Švicarski vzorčni veleselm v Baselu se bo vršil od 11. do 21. aprila. Posetniki veleselja dobijo švicarski vizum za polovično ceno, imajo pravico do 50% popusta na švicarskih železnicah, a na jugoslovanskih 50% popusta pri vožnji nazaj. Pri švicarskem konzulatu v Zagrebu, kjer dobijo posetniki vizum, dobijo tudi brezplačne sejmske legitimacije.

Mariborski in dnevi drobiž

Vse upravitelje osnovnih in meščanskih šol na ozemlju bivše mariborske oblasti, ki še niso poslali izpolnjenih formularjev in poročil o prireditvi na svoji šoli tekoni »Tedna narodnega zdravja« prosimo, naj to nemudoma store v dopisanih jim frankiranih zavetkih, ker moramo statistiko predložiti na merodajnih mestih. Prosim, da store to sigurno najkasneje do 15. t. m. — Vodstvo Zveze kulturnih društev v Mariboru.

Red bogoslužja o pravoslavnom uskr-su v pravoslavni kapeli v Mariboru.

Veliki četrtek: ob 18. uri bdenije, čitanje 12 evangelij; Veliki petek: ob 16.30. uri večernje s polaganjem plaščanice; Velika sobota: ob 16.30. večernje; Nedelja, uskr: ob 4. jutraj jutrenje in takoj po kratki pavzi liturgija; Velikonočni ponedeljek: ob 9.30. liturgija.

Podporno društvo za revne učence v Mariboru

Je imelo svoj redni občni zbor na cvetno nedeljo. Društvo je imelo v preteklem poslovnem letu 87.638 Din dohodkov ter 87.303 Din izdatkov. Obdarovanih je bilo nad 600 otrok z obualom in z obleko. Za novo poslovno leto je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednica ga rav-

nateljica Štupca, odborniki: ga. Wögerer, ga. Pfrimer, strok. učiteljica Bračič, g. ravnatelj Skušek, pol. nadsvetnik Keršovan, učit. Križ, ravn. Scheligo, ga. Pinter in g. Šparl. V društvu je tudi član mestn. soc. skrbstvenega urada g. Brandner.

Za prvega evangeljskega škofo v Jugoslaviji

Je bil minuli mesec izvoljen soglasno dr. Filip Popp, dosedanji škofijski administrator v Zagrebu. Včeraj je volilna komisija v ministrstvu pravde pregledala glasovnice in potrdila pravilnost volitev.

»Radikalna kura« na Pobrežju.

Radi ljudskega štetja se je morala vprizoritev preložiti od vel. ponedeljka na belo nedeljo, 12. t. m. Začetek ob 19. uri v dvorani Rojko.

Vsem učiteljsčnikom!

Včeraj je preminul naš tovariš, gojenec 1. letnika, Celestin Hauptmann. Pozivamo vse tovariše-gojence, ki so v Mariboru, da se sigurno udeležijo pogreba, ki se vrši ob pol 16. iz mrtvašnice na Pobrežju. Vse pevce-učiteljsčnike pa pozivamo, da se zberejo ob 10. popoldne k skupni pevski vaji v poslopiju drž. moškega učiteljskega

Oaza Kufra

ČUDOVITA OBRAMBA NEODVISNOSTI. — SENUSIJSKA SEKTA. — TRGOVINA S SUŽNJ. — POSLEDNJA ITALIJANSKA ZMAGA.

Oaza Kufra, ki leži na zapadnem robu velike puščave Sahare v Afriki, je do l. 1913. skupaj s Tripolisom in Kirenaiko pripadala turškemu imperiju. Toda vrhovna oblast Carigrada je bila samo navidezna, oziroma točneje povedano, samo na papirju. V resnici je bila oaza Kufra, ki je precej obsežna in ki ima svoje središče v arabskem mestu istega imena, popolnoma samostojna. V njej so vladali Senusi, t. j. posebna muslimanska arabska verska sekta s številnimi samostani, pa tudi lastnimi posvetnimi podjetji. Muslimanske sekte so znane po svojem besnem fanatizmu in po sovraštvu do vsega, kar ni »pravoverno«, najbolj fanatični med fanatičnimi pa so brez dvoma Senusi.

Senusijska sekta je bila ustanovljena približno pred 150 leti, a se je tako naglo razširila, da je že v nekaj letih dobila nad svojimi rojaki absolutno oblast in se je potem razširila tudi na sosedne oaze. S tem pa so bili tudi položeni temelji za veliko moč in bogastvo Kufre, mesta in oaze. Njena geografska lega jo postavlja za vevlačno križišče in središče Afrike. Vse karavane, ki potujejo s severa, od Sredozemskega morja preko puščave v osrčje črnega kontinenta ali pa od vzhoda na zahod in obratno, morajo skozi Kufro, da se tam založijo z novimi živili, pitno vodo in da se spočijejo. Že tako ima Kufra dovolj dohodkov, da more brezskrbno živeti. Toda tamkajšnji arabski trgovci so si znali ustvariti še drug, vse bolj dobičkanosen posel — kupčijo s sužnji.

Pri kupčiji s sužnji moramo razločevati dve vrsti: kupčijo s sužnji za delo in s sužnji za hareme. Mnogo bolj dobičkanosna od prve je druga in te so se Kufrani oklenili in postali naravnost središče te vrste trgovine v Afriki. Razpredli so sijajne zveze z osrčjem črne Afrike, odkoder so dobivali mlada zamorska dekleta, katera so v posebnih zavodih nalašč vzgajali za haremske prileznice. Prav tako so zbirali tudi mlade Arabke in naposled Evropejke. Te so

dobivali iz obmorskih mest, Tripolisa itd., kamor so jih iz Evrope dovajali trgovci z belim blagom. Kufrani so jih imeli v svojih zavodih kakor živino, ponujali jih in razpošiljali v vse hareme severne, osrednje, zahodne in vzhodne Afrike, pa celo tudi v Malo Azijo in še dalje.

Niso se pa odrekli tudi kupčiji s sužnji in sužnjami za delo, saj so tudi njim opravljali vsa težja dela, tako da so svobodni Arabci živeli kakor nekoč najbogatejši stari Rimljani. Vse to je bilo znano povsod, vendar pa ni bilo nobene sile, ki bi bila to mogla preprečiti. L. 1913. je s Tripolitanijsko vred pripadla tudi oaza Kufra Italiji, toda Rim je postal njen gospodar samo na papirju, kakor je bil poprej Carigrad. Dvakrat ali trikrat so italijanski vojaki hoteli zasesti oazo, toda bili so poraženi. Senusi so jih s svojimi ljudmi počakali v zasedah puščave in le malo se jih je rešilo. Vsi napori Italije so bili zaman. Naposled pa jim je le uspelo, da so se z voditelji Senusov pogodili. Ti so priznali italijansko nadoblast in obljubili tudi, da bodo plačevali davke, ko so pa zapustili Rim in ko je izbruhnila svetovna vojna, so vse obljube preklicali in pričeli celo z ofenzivo proti Tripolisu in Italijani so se morali po velikih izgubah umakniti prav na obalo.

Kufra je zopet postala neodvisna. Do konca svetovne vojne in še do l. 1921. se zanj nihče ni zmenil. Šele tedaj so Italijani zopet zasedli notranjost Tripolitanijske ter pričeli prodirati proti Kufri. Osvojili je pa spet niso. Sklenili so ž njo le novo pogodbo. Tako se je vleklo dalje do jeseni lanskega leta, ko so Italijani napeli vse sile in se jim je sedaj nedavno le posrečilo vdreti v samo mesto, kjer so Senuse premagali in razpustili vse zavode za haremske sužnje. Kufrani so se zaenkrat uklonili, toda — za koliko časa? Malo je verjetno, da bi Italijani mogli dolgo uživati plodove svoje zmage.

Psihologija psa

O pasji zvestobi nam je poslal prijatelj našega lista sledeči prispevek:

Pokojni g. Lenasi v Planini pri Rakeku je bil velik prijatelj živali, osobito psov. Imel je psička, imenom Fidel. Lenasi in živalica sta se izredno razumela; bila sta noč in dan skupaj in v nemilost je padel, kdor bi Fidlu kaj žalega storil. Ali Fidel se je staral, obolel in poginil. Lenasi ga ni mogel pozabiti, ter me je prosil, da mu preskrbim kakega ljubkega psička. Posrečilo se mi je, da sem dobil lepega špica, imenom Šeri. Ko sem ju čez dva tedna obiskal, sem kar obstal nad prijateljstvom obeh bitij. Lenasi mi je rekel: »Poglej samo izrazite oči te živalice. Ali ne vidiš v njih, da je bil Šeri nekoč velik učenjak ali diplomat? Ne verjameš, da nas razume, le govoriti ne more. Šeri se je tudi vsem hišnim zelo priljubil; vse je imel rad, najbolj pa svojega gospodarja in on njega.

O duševnosti psička Šerija je znano med drugim sledeče: Starejši sin Josip je izborno na citre igral in poznal je nešteto glasbenih komadov, ki smo jih cele ure poslušali. Na divanu je navadno tedaj ležal Šeri in navidezno spal. Ko pa je J. zaigral cigansko pesem »fix ho-rax«, je Šeri pričel s povzdignjeno glavico cviliti in tuliti. To je storil izključno le pri tej pesmi. Če se je na citrah preskočilo na drugo pesem, je namreč takoj nehal cviliti.

Nekega dne, še pred vojno, je Šeri zginil. Žalost g. Lenasija za njim je bila nepopisna in ko je zvedel, da so videli nekega moža s košem in psico iti proti Postojni, je brzojavno obvestil orožniške postaje v Postojni, Št. Petru, Vipavi in Ajdovščini, ter prosil proti nagradi za zasledovanje ljube mu živalice. Žal, je bilo vse iskanje zaman. Lenasi je bil neutolažljiv, tih je bila vsa hiša. Rekel mi je, da bi rajši zgubil oba krasna konja kot pa Šerija. Preteklo je nekaj me-

secev, ko prinese »Slovenski Narod« oglas g. Kanalca, restavraterja v Prestranku, da se je pred več tedni k njemu zatekel pes-špic. Ko je Lenasi to prečital, je takoj poslal sina Antona z vozom v Prestranek. In ko je A. vstopil v Prestranek v restavracijo, je že nekoliko mršavi in do tedaj žalostni Šeri močno in veselo zalajal in mu do vratu poskočil. Oba sta se od veselja zjokala, kar se je še v večji meri ponovilo v Planini v družbi z Lenasijem. Tu je že pred trgov Šeri skočil z voza in veselo dirjal domov. Šerija je dotični mož res ukradel in prodal v Gorici, ker je imel na vratu pasjo znamko goriskega magistrata. Ko je revček iskal Planino, je po pettedenskem blodenju pri »Hudičku«, t. j. pred Postojno zgrešil pot in zavil v Prestranek. Šeri je postal še le sedaj pravi ljubljenelec vseh do njegovega konca, ko ga je med vojno neki avto povozil.

Znano mi je tudi, da je imela obitelj Pupis v Logatcu lovskega, zelo inteligentnega psa. Nekoč je hotel otročiček, ki je baš shodil, prestopiti stopnice iz prvega nadstropja, kjer bi se lahko ubil. V tem trenutku je priskočil pes pred otroka, se vanj zaganjal in glasno lajal, dokler ni prihitela mati in otroka odnesla. Nekoč je isti pes zapazil, da je na dvorišču padlo neko pišče v korito, kjer bi gotovo utonilo. A pes je skočil na pomoč, zgrabil rahlo pišče v gobec, ga nesel v kuhinjo in postavil pred gospodinjno.

Končno naj omenim še sledeči dogodek: Šel sem v Mariboru preko drž. mostu na desni strani. Nasproti mi pride velik pes, šaljivo ga pozdravim z levo roko, pokažem ter pravim šaljivo: Prosim desno. In glej, pes jo je res takoj krenil na desno stran. F. Ks.

nominalne se CMD

Sokolstvo

Sokolska četa v Črešnjevcu pri Slov. Bistrici

Je 6. t. m. priredila v šolskih prostorih svoj prvi nastop. Izbrali so si prav posrečen program, ki je popolnoma zadovoljil navzoče občinstvo, ki je posetilo prireditve v uprav rekordnem številu. Najprej je sledilo poučno predavanje br. staroste, nakar so sledile razne pevske točke, izmed katerih sta posebno ugažali »Moja kosa je križavna« in »Meglica«. Dali so tudi dvodejanko »Laži — zdravnik«, ki je bila podana pristno, skoraj dovršeno, — seveda za podeželski oder —, pri kateri so se vsi sodelujoči lepo vživeli v svoje vloge. — Igro sta naštudirala s. načelnica in br. podstarosta, pevske točke pa br. pevovodja. Prireditve je pokazala velik moralni uspeh, ki so ga navzoči poplačali z navdušenim odobravanjem. Jako dobro so se odrezali tudi mladi muzikanti, ki jim skoraj nisem mogel verjeti, da bi vadili šele od jeseni naprej in še to iz lastne inicijative. Vsi so bili zadovoljni nad uspelim programom; tudi mene je vsa stvar zelo zadovoljila, čeprav sem osobito, kar se tiče glasbenih točk, precej razvajen. Dosti dela so imeli prireditelji, ko so morali cele večere, še celo nedelje, žrtvovati narodnemu, prosvetnemu delu. Da bi bilo to delo vsaj priznано. V prvi vrsti gre zahvala seveda učiteljskemu zboru, pa tudi vsem ostalim, posebno še fantom in dekletom, ki z veliko ljubeznijo v srcu stremijo za ciljem Tyrševih idej in žrtvujejo dolge večere po napornem delu sokolskim idejam v korist sebi in vsemu narodu. Zahvala tudi vsem, ki so prireditve posejili v rekordnem številu in s tem pokazali, da pozorno motrijo razvoj naše sokolske mladine in sami materijelno in moralno pripomorejo uspehu. Naprej tako, da boste v polni meri dosegli cilj vzvišenih sokolskih idej! Zdravo! D-o.

Tajna kitajska družba s 30 milijoni članov

Neredi in nemiri, ki že izza časa padca cesarstva vladajo na Kitajskem, so izzvali potrebo obrambne organizacije ljudi, ki so ogroženi na življenju in imetju. Ena izmed največjih takšnih tajnih organizacij je društvo »Rdeče kopje«, ki šteje nič manj kot 30 milijonov članov. To društvo ima že staro tradicijo izza časov boksarske vstaje proti tujcem l. 1900. Druga tajna organizacija mnogo manjšega obsega je društvo »Črno kopje«. Je to bolj društvo mistikov. Trdi se, da so prvakom te organizacije znane tajnosti, ki niso dostopne ostalim ljudem, tajnosti neranljivosti in visoke starosti. Člani imajo sestanke, pri katerih vrše mistične obrede. Popolnoma ženska organizacija je »Družba krasnih košaric«. Ta organizacija reprezentira emancipacno gibanje kitajskih žen.

Shawova ljubavna pisma.

Na nekem zborovanju v Newyorku, na katerem je bilo sklenjeno, da se ustanovi fond za podpiranje brezposelnih žensk, je predsednica, gospa Belmont, ki igra veliko vlogo v newyorški družbi, na splošno presenečenje vseh navzočih sporočila, da jo je Bernard Shaw pooblastil, da lahko proda vsa ljubavna pisma, katera ji je poslal svoječasno slavni pisatelj. Shaw je prepričan, da bo dobila gospa Belmont zanje lepe denarce za svojo plemenito akcijo. Seveda pa je še vprašanje, ali se bo gospa Belmont tudi dejansko poslužila Shawovega pooblastila in prodala dragocene listine njenega oboževanja.

2465 milijonarjev v Nemčiji.

Iz zadnje statistike o premoženjskem davku, ki jo je sestavilo nemško ministrstvo financ, izhaja, da je v Nemčiji danes 2465 oseb, ki imajo nad en milijon mark (nad 13 in pol milijona Din) premoženja. Več kot 5 milijonov mark ima 115 oseb, nad 10 milijonov mark 40. Značilno je vsekakor, da je v dobi krize, ki je zgrabila Nemčijo v minoletem letu, zraslo število milijonarjev za 130.

Sport

Po skupščini J. N. S.

Uspeh mariborskega delegata.

Vprašanje reorganizacije drž. prvenstvenega tekmovanja je rešeno. Predlog inž. Simonoviča, ki deli teritorij J. N. S. v tri skupine, je prodr. Nas zanima predlog, v kolikor se nanaša na klube LNP, ki so opredeljeni v prvo skupino, ki jo tvorijo trije prvoplasirani klubi Zagreba, splitski Hajduk in Ilirija in Primorje. Razumljivo je, da sta vodilna kluba Ljubljane zagovarjala ta predlog (Sportni list), češ, da prinaša koristi slovenskim klubom in da jim omogoča ravnopravno udeležbo v tekmovanju za drž. prvenstvo. Pri tem ju ni motila okolnost, da predlog ne odgovarja dejanskim prilikam in da pomenja ob izključitvi vseh ostalih klubov krivično in enostransko forsiranje obeh vodilnih klubov Ljubljane. Mariborski klubi, ki so danes ljubljanskim klubom najmanjše enakovredni, bi bili po tem predlogu za vedno izključeni iz drž. prvenstvenega tekmovanja in bi se morali zadovoljiti z vlogo provincionalnega kluba. Spričo tega položaja so se klubi našega mesta, izvzemši Svobode, udeležili skupščine po lastnem delegatu. Kočljivo nalogo so poverili g. dr. Planinšku Odonu. Skupino Primorja, odnosno delavskih klubov, je zastopal inž. Debeljak, dočim je skupina Ilirije smatrala za koristno, da je poverila z zastopanjem sedmih slovenskih klubov, med njimi tudi štajerskih, dr. Sveto Živkoviču, voditelja ligašev. Vprašanje, v koliko je postopanje klubov celjskega in mariborskega okrožja, ki so se pridružili Ljubljani, v skladu z njihovimi interesi, morejo presoditi sami po uspehih, ki so jih dosegli. Gotovo pa je, da so bili na skupščini le številka v podkrepitve zahtev Ilirije in Primorja.

Prizadevanja dr. Planinška, da bi bile upravičene zahteve Maribora sprejete že na predkonferencah, niso imela uspeha.

Spretnemu nastopu našega delegata na skupščini se je končno posrečilo, da je inž. Simonovič sprejel v svoj predlog dodatek, s katerim je dana prvaku Maribora možnost vstopa v lige s tem, da izide iz kvalifikacijskega tekmovanja z drugoplasiranim klubom Ljubljane kot zmagovalec. Uspeh, ki ga je dosegel naš delegat, je za nogometni sport našega mesta neprecenljive važnosti in jamči za napredek nogometa. Uverjeni smo, da bodo naši nogometaši zastavili vse sile, da tudi na zelenem polju dokažejo upravičenost sodelovanja Maribora v ligah.

Brezdvomno pa je nastop Ljubljane na tej skupščini ponovno dokazal, da izvenljubljanskim klubom ne kaže prepustiti zastopanje svojih interesov Ljubljani, ki pozna le svoje interese, ne glede na upravičene zahteve ostalih klubov. Zanimiva je še ugotovitev, da tudi podsavez, ki naj bi bil zastopnik vseh klubov svojega področja, ni smatral za potrebno, da bi vsaj skušal preprečiti krivično nominiranje dveh klubov Ljubljane v ligo.

Lahka-atletika.

Naznanjeni lahko-atletski tečaj se radi zaposlenosti vodje g. Ulage prične v petek, dne 10. t. m. na igrišču SK Rapida ob 15. uri. Zvečer ob 20. uri je sestanek vseh udeležencev ter teoretsko predavanje o sportu (lahki-atletiki) g. Ulage. Natančnejše informacije dobe zainteresirani pri načelnikih l. a. sekcij posameznih klubov. Sestanek bo v veliki dvorani hotela »Zamorca«. Posetniki naj pridejo pravočasno in pripeljejo s seboj tudi interese za lahko-atletiko.

Verska struktura poljske republike.

V poljskem proračunu za to leto je podan tudi cerkveni proračun. Iz zadnje razporedbe je razvidno, da je od katoliških cerkev 11.628 rimsko-katoliških, 2.428 grško-katoliških in 65 armenskih. Po številnosti je na prvem mestu rimsko-katoliška cerkev, na drugem pravoslavna in na tretjem grško-katoliška. V teku poslednjih let so nastale le minimalne izpremembe.

M. Zevacovi

V senci jezuita

Zgodovinski roman.

107

»Ah!« je rekel kralj in nič drugega.

In se je vrnil v svojo sobo.

»Ako bi mu bil rekel, da je Lojola izgubljen,« je dejal Monklar sam pri sebi, »bi mi bil ponovil ukaz, da naj izpustim Doleta.«

»No vidite, je dejal kralj. »Pravkar sem storil vse, za vas, kar je bilo v moji moči...«

»Rešili ste Doleta, sir! Ah hvala — hvala Vam, moj velikodušni kralj.«

»Ne, ne, to je še prezgodaj, dragi doktor! Hotel sem samo reči, da sem storil poslednji korak, da rešim Doleta, ako bi bilo še mogoče...«

»In kaj, sir?«

»Nič ne pomaga. Inkvizicijsko sodišče ima stvar že v rokah. Zdaj je treba iti do konca.«

»To je visoka politika, mojster; v Franciji bi se nehalo vse spoštovanje do pravičnosti in do vere, ako bi vera in pravičnost ne bili več neuklonljivi na svoji poti...«

Zdaj je Rable umolknil.

Francovo razlaganje je bilo plod državiškega mišljenja tistih časov, polnega surove silovitosti in divje trmoglave hinavščine, ki tvori neomajno moč despotov, rodi povsod Doletovske afere in kopiči krivice, dokler se ne zgodi, da razburi takšna afera narod toliko, da se dvigne trepetaje zoper strašno krivičnost pravice, ki je nekaj zaupal vanjo.

Rable je bil premagan. Govoril je o človečanstvu, pravici in poštenju — kralj pa mu je odgovoril, da visoka politika ne dopusti tega.

Razumel je, da je Dolet žrtvovan brez rešitve, in ni maral odgovoriti Francu I., ki mu je prigovarjal, boječ se zameriti doktorju.

»Pomirite se mojster. Ako ne pojde drugače, kakor da je Dolet obsojen kljub svoji nedolžnosti, ki se tolikanj vzemte znoj, si hočem prizadevati, da mu rešim vsaj življenje.«

Filozof, čuteč se zdrobljenega po ogromni gori krivice, ki jo je bil poizkusil premakniti, je sklenil rame v znak slovesa ali v znak obupa — kdo ve?

»Kaj bo pa s tistim zdravilom?« je povzel kralj z boječnostjo osramočenega človeka.

»Napravi ga, sir.«

»Ali mi obljubite mojster, da bo jutri gotovo?«

»Obljubim vam, sir.«

»Prinem vas za besedo.«

»Sir — nisem je prelomil nikoli!«

S to besedo, ki je zadela Franca I. kakor bič, se je Rable naklonil, odšel iz kraljeve sobe, s srcem, preklepevaločim bolečino, ter se zaprl v laboratorij, kjer so mu ga bili uredili za največjo naglico...

LIV.

Diana Poatješka.

V trenutku, ko je Rable odhajal iz kraljeve sobe, se je godil v eni izmed sosednjih sob prizor, ki je bil sicer nem in ga je igrala ena sama oseba, ki pa mu vendar ni mogoče odreči usodne važnosti.

Treba je, da kratko orišemo bralcu kraljeve razmere.

Da si prišel v kraljeve prostore, si moral prehoditi pet ali šest okroglih dvoran, napolnjenih z vsem velikolepnim razkošjem, s katerim je izkušal Franc I.

imponirati odličnim gostom, zavedaje se, da ustreza tudi njegovemu lastnemu temperamentu.

Slike Tizianove in Rafaelove so krasile stene in stropne teh prostornih sprejemnih salonov.

Ako si prehodil te prostore, kjer je vrvela semtertja množica dvorjanov, straž in oficirjev, kjer so čakali tuji poslaniki in se je bleščalo vse razkošje, si dospel v nekakšen ozek prečni hodnik.

Tu so se začeli prostori kraljevega osebnega stanovanja.

Prva je bila predsoba, kamor so smeli samo kraljevi ožji znanci; na desni so vodila vrata v kraljev kabinet, na levi pa sta ležala dva salona. Za kabinetom je imel kralj svojo spalnico.

Na drugi strani je bilo prestolonaslednikovo stanovanje.

Zid se je dvignil tam in zapiral ozki hodnik, ki smo ga pravkar omenili. Posledica te razpredelbe je bila, da se je prestolonaslednikovo stanovanje sicer tičalo kraljevega, toda priti si mogel vanj le po dolgem ovinku.

Za kralja se je končaval Luyer s steno njegove sobe.

Za prestolonaslednika se je Luyer šele začel s to steno.

Soba, ki jo je ločila ta stena od kraljeve, je bila nekakšen kabinet, na pol salon, ki ga je delil drug hodnik od pravega prestolonaslednikovega stanovanja.

Stopimo zdaj v prestolonaslednikov kabinet, v trenutku, ko je poizkušal Rable poslednja sredstva, da bi rešil Štefana Doleta.

Ženska je sedela v ozadju sobe.

Dvignila je bila konec temnordeče baržunaste preproge, ki je odevala steno, ter odkrila okroglo, zamreženo luknjico, podobno luknji pečne cevi — če bi bili poznali peč v tistem času.

Ta ženska je bila sama v kabinetu.

Pritiskala je uho na omrežje te luknjice.

In kdor bi se bil približal v tem trenutku, bi bil slišal razločno mrmranje dveh glasov: Rablejevega in glasu Franca I.

Tako si slišal v prestolonaslednikovem kabinetu vse, karkoli se je ogovorilo v kraljevi sobi.

Kdo je dal izdolbsti to luknjico?...

Da pa Veličanstvo ne oslabi preveč od tega Franca I.

Diana, dsi ženska od nog do glave, se je vendar odlikovala vedno bolj z glavo nego s srcem. Nje čudovita lepota, ki si jo je bila ohranila po čudovitem privilegiju narave tik do svoje smrti, je pomagala njenemu diplomstvu in njeni častihlepnosti mnogo bolj nego njenim ljubezenskim željam.

Ali je dala nemara ona izdolbsti to luknjo v nekdanjih časih, da je mogla nadzorovati kralja.

To je zelo verjetno.

Gotovo je, da je ona edina vedela za to indiskretno uho, ki je bilo vedno odprto, da sliši besede Franca I.

Povedali smo že par besed o značaju te hladne častihlepne. Izpolnimo jih in dodajmo, da so se dvigale tajne Dianine sanjarije do višin, ki jih ne bi bila slutila živa duša. Morda je sanjarija celo, da zasede nekoč francoski prestol ob strani bodočega kralja Henrika. Gotovo je, da si je že za živih dni kralja Franca I. pripravljala moč in avtoriteto za takrat, ko ovenčajo prestolonaslednika — s kraljevske krono.

In dočim je bila vojvodinja Etanpska pripravljena storiti zločin, da podaljša življenje kralju, brez katerega se je morala tudi ona pogrezniti v nič, je bila nasprotno Diana pripravljena, sprijazniti se s potre-

bo, da spravi kralja hladnokrvno s poti.

Po njegovi smrti bo zasedel prestol prestolonaslednik, njen ljubimec...

In takrat... česa ni smela upati, ona, ki si je bila prilastila tako strašno moč do šibke Henrikove duše!...

Vse to je vzrok, da se nam vidi podmena, da je dala Diana Poatješka sama predolbsti steno, nad vse naravna. Bodisi pa kakorkoli — tako je lahko izvedela marsikatero državno, marsikatero rodbinsko tajnost.

In tudi to, da je sedela Diana Poatješka v prestolonaslednikovem kabinetu ravno takrat, ko je imel kralj z Rablejem omenjeni govor, ni bil slučaj.

Po tem, kar smo že povedali, skoraj ni treba poudarjati, da je imela Diana svoje špijone tja do predsobe Franca I. Vsako jutro, takoj ko je vstala, je izvedela, kaj se godi ali govori zanimivega pri kralju, in temu primerno si je uredila tudi dan. Tako je izvedela tudi to jutro, da je poslal kralj v največji naglici po Rableja.

Diana je vztrepetala in si rekla takoj:

»Kralj je gotovo bolan... Poglavitno je zdaj, da izvem, ali je bolezen resna.«

Dobro je poznala Franca I. in vedela, kakšno je njegovo razmerje do slovečega zdravnika.

Vedela je, da zaupa kralj zdravnikovi znanosti neomejeno in da se je imel Rable že parkrat zahvaliti za svojo rešitev bolj temu sebičnemu zaupanju nego nezanesljivemu Francu I.

Zato je nemudoma hitela v tajinstveni kabinet in sedla k omrežju, ki je zakrivalo luknjo.

Ko je dospel Rable in so ga privedli v kraljevo sobo, ni izgubila nobene besede, ki sta jo izpregovorila v svojem razgovoru.

Prav brezbržno je poslušala vse, kar sta govorila zaradi Štefana Doleta.

Ko pa je začel Rable govoriti o zdravilu, ki da je zmerno ustavi bolezen, je vztrepetala jedva vidno in prebledela.

»Mari se mi hoče nade res izjaloviti!« je dejala sama pri sebi.

Bilo je že devet in deset minut, odkar je bil razgovor pri kralju, toda Diana Poatješka je sedela še vedno na svojem mestu; črte njenega obraza so bile trde, oči so ji strmele srepo tja v en dan.

Naposled je zavzdihnila, vstala, zagrnila baržunasto preprogo, ki je bila skrivala omrežje, ter se vrnila v svoje prostore. Zakaj Diana Poatješka je imela kot prva častna dama prestolonaslednika v Luvru lastno sobo, in dasi etiketa ni vezala, da bi morala spati tam, je vendar večinoma prenočevala v njej.

Vrnivši se v svojo sobo, se je Diana pogreznila zopet v sanjarijo, ki jo je bila začela že v prestolonaslednikovem kabinetu. Morda se je prepirala sama med seboj, morda je izkušala zavrniti misel, ki je prišla izprva brez jasnih oblik, a se je risala v njenem duhu vedno razločneje in vedno strašnejše... Zakaj večkrat je že hotela prijeti za kladivce in udariti na zvonček, da pokliče, pa je vendar spet odložila umetno kovano orodje, ki ga je bila zgradila nje čudovito fina, žilava in bela ročica.

Nazadnje pa se je razprostrl po njenem obrazu izraz neukrotljive odločnosti, in njene črte je odela običajna kraljevska trdnost.

Pozvonila je.

Pritekel je sluga.

»Poglejte, če je gospod De Žarnak v Luvru,« je dejala. »Ako ga ni, pošljite ponj in sporočite mu, da naj pride nemudoma.«

Vrtnice,
10 nizkih v krasnih barvah samo Din 60,— dobite v vrtnariji Ivana Jemeca, Prešernova ulica. 898

Sobo in črkoslikanje,
vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria«. X

Popravila klobukov
se izvršijo hitro, lično in ceneno pri Ani Hobacher, Aleksandrova cesta 11.

Gospoda
sprejemem takoj na hrano in stanovanje. Tattenbachova 20, prtiličje levo. 980

Vsa zavarovanja
sprejema in daje pojasnila za ista zavarovalnica in pozavarovalnica Rosija-Fonsior, zastop. Maribor, Vetrinjska ulica 5. Sprejme se več agilnih zastopnikov. 990

Otroške nogavice,
črne, rjave, sive in bele par od 4.50 Din naprej. »Luna«, Maribor, Aleksandrova c. 19.

Damske nogavice,
flor, v temnih modnih barvah, par od 8 Din naprej. Damske nogavice, svilene, v vseh modnih barvah par od 13 Din naprej. »Luna«, Maribor. 785

Prodaja in popravila ur,
zlatnine in optičnih predmetov po solidnih cenah s pismeno garancijo pri Mulavcu, Kralja Petra trg. 845

Presadite vaše cvetlice!
Presadite spomladni vaše cvetlice. Kompostno zemljo dobite v vrtnariji Ivana Jemeca, Prešernova ulica. 897

Deklica
z dežele, 17 let stara, poštenih staršev želi mesta pri boljši družini ali gostilni v kuhinji. Ponudba na upravo »Večernika« pod »Poštena«. 988

Sobo,
veliko, nasproti glavnega kolodvora, oddam. Vprašati Koroščeva ulica 54/II levo. 986

Lovci!
Odstrel divjih petelinov (malih in velikih) oskrbi in jih gači Josip Pajtler, preparator Pekre-Limbuš. 989

Natakarskega vajenca
takoje sprejme Kolodvorska restavracija v Mariboru. 994

Dvosobno stanovanje
oddam boljši mirni stranki z 1. majem. Betnavska cesta št. 23. 993

zastopniki se sprejmejo

Inserirajte

v

»Večerniku«

Modne novosti

za dame in gospode ter šiviljske potrebščine v modni trgovini

ANTON PAŠ

SLOVENSKA ULICA

Izdihnil je svojo blago dušico naš zelo ljubljeni sinček

M i l k o

po dolgem trpljenju, v nežni starosti 10 let.

Pogreb nepozabnega se bo vršil v četrtek, dne 9. aprila ob 15. uri iz mrtvašnice na mestno pokopališče v Pobrežju.

Sv. maša zadušnica bo darovana v ponedeljek, dne 13. aprila ob 7. uri v stolni in župni cerkvi. 991

M a r i b o r, dne 8. aprila 1931.

Žalujoči starši: Anton in Alojzija Lipovšek, Anton in Slavko, bratca in babica Alojzija Drozg.